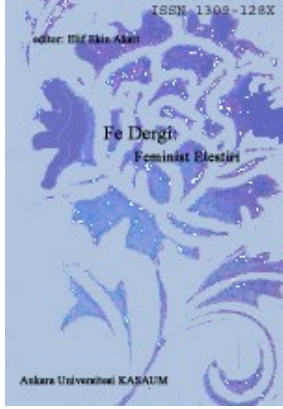

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt 2 Sayı 2
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Tecavüzü, Hegemonik Erkeklik Zemininden Kavramak...

Omca Özdemir

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 20 Aralık 2010

Bu makaleyi alıntılanmak için: Omca Özdemir, "Tecavüzü, Hegemonik Erkeklik Zemininden Kavramak..."
Fe Dergi 2, no. 2 (2010): 75-90.

URL: <http://cins.ankara.edu.tr/tecavuz.html>

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Tecavüzü, Hegemonik Erkeklik Zemininden Kavramak...

Omca Özdemir*

Tecavüzün kişisel olmaktan öte toplumsal bağlantıları olan bir fiil olarak değerlendirilmesi, tecavüzün sosyal bilimler bakımından bir inceleme konusu haline gelmesini sağlamış; akabinde meselenin feminist kuram çerçevesinde irdelenmesi, tecavüzde cinsiyet ilişkilerine ilişkin iktidar olgusunun tartışma alanına çekilmesi ile sonuçlanmıştır. Eril şiddete, feminizmin klasik metinlerinde eril iktidarın sürdürülmesi bakımından tali bir rol atfedilirken; tecavüze odaklanan feminist metinler, şiddetin asli konumuna dikkat çekerek tecavüzü, kadınlar üzerindeki iktidarın ifadesi olan cinsel nitelikli bir şiddet biçimi olarak değerlendirmişlerdir. Tecavüze ilişkin kuramsal sürecin yakın dönemde ortaya çıkan bir diğer aşamasının temel savını ise tecavüzün şiddet değil; cinsellik olması oluşturmaktadır. Bu kapsamda tecavüz, tecavüz sayılmayan "sıradan" cinsellikle ortak bir zeminden kaynaklanmaktadır. Bu zemini, cinselliğin heteroseksist kurgusunun dayanağı olarak erkek cinselliği oluşturmaktadır. Makalenin son bölümü ise tecavüzün, özellikle hegemonik erkeklik kapsamında anlaşılacak, cinsiyet ilişkilerine kategorik bakışı aşan bir analizini önermektedir. Bu çerçevede farklı erkeklik ve kadınlıkların tecavüze ilişkin tutumlarının, tecavüze zemin olan iktidar ilişkilerine mesafelerinin ve tecavüze ilişkin iktidar ilişkilerinin çatışan, esneyen, eklenen, katmanlı işleyişinin ve tarihselliğinin ortaya konulması olanaklı olabilecektir. Bu kapsamda makale ile amaçlanan, tecavüzün feminist kuram kapsamında ele alınışındaki temel farklılıkları içeren bir özet kaynak olarak değerlendirilebilmesi olanağının yaratılması ve yazarın tecavüzün hegemonik erkeklik bağlamında anlamlandırılmasına ilişkin bir önerisinin sunulmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Tecavüz, cinsel şiddet, hegemonik erkeklik, feminist kuram, toplumsal cinsiyet.

Understanding rape from the point of view of male hegemony

Consideration of rape as an act which has social codes rather than just a private act has ensured rape to be an investigation topic within social sciences. Examination of the issue in the framework of feminist theory resulted in inclusion of hegemony in gender relations to discussions on rape. While classical feminist texts attributed a subsidiary role to male violence in maintenance of male dominance, feminist texts focusing on rape pointed to essential position of violence and defined rape as a form of sexual violence which is an expression of power over women. Basic assumption of another phase of theoretical process on rape which has emerged in near past regards rape as not violence but sexuality. In this framework rape is rooted from the same ground with "ordinary" sex which is not regarded as rape. This ground is formed by male sexuality which is the basis of heterosexist construct of sexuality. The last part of the article suggests an analysis of rape, especially understood in terms of hegemonic masculinity, which exceeds categorical view of gender relations. In this respect, it will be possible to put forward attitudes of different masculinity and femininity toward rape, their distance with hegemony relations which form the ground for rape and conflicting, stretching, extending, layered functioning and historicity of hegemonic relations related to rape. Thus, the aim of the article is to be regarded as a brief source including basic differences in handling of rape by feminist theory and to present a suggestion of the author about making sense of rape with regard to hegemonic masculinity.

Key Words: Rape, sexual violence, hegemonic masculinity, feminist theory, gender.

* Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi.

Giriş

Eril şiddetin sosyolojik analizi, 1970'lerin başlarında, tecavüzün mağdur tarafından tetiklenmesine ilişkin teori ve aile sosyologlarının aile içi şiddete ilişkin çalışmaları ile başlamıştır ve bu çalışmalar halen etkili olmaya devam etmektedirler.¹ Bu dönem, aynı zamanda konunun kriminolojiden toplum bilimine geçişini simgelemektedir. Böylece bireysel psikopatolojiden ziyade sosyal faktörlere ağırlık verilmesine rağmen, cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin, şiddet de içeren kadın- erkek ilişkilerindeki merkezi önemi gözden kaçırıldığı gibi, toplumsal cinsiyet ilişkileri kapsamında iktidar olgusu da incelemelere dahil edilmemiştir. Çerçevenin bu içerikle geliştirilmesi feminist kuram tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede De Beauvoir'dan beri, kadınların baskı altına alınması biyolojiye değil, topluma; tek tek erkeklere değil, erkek egemen kurumlara; erkekler ve kadınlar arasındaki psikolojik farklılıklara değil, üretim ve yeniden üretimin sosyal yapılarına ve kadınlık ve erkekliğin bir dikotomi olarak kültürel inşasına bağlanmaktadır.²

Kadına yönelik şiddetin toplumsal olarak inşa edilen ve sıklıkla toplumsal olarak meşrulaştırılan bir fenomen olduğu düşüncesi, ana akım feminizm ile özel ilgisi kadına yönelik şiddet olan feminist düşünce arasında bir örtüşmeye işaret etmektedir. Bu kapsamda kadına yönelik şiddet, erkek biyolojisinin önüne geçilemez cinsel dürtülerinden kaynaklanmayan toplumsal bir pratik olarak ele alınmıştır.³ Bu durumda tecavüz, kadınların ezilmesinde ifadesini bulan iktidar ilişkilerinden kaynaklanan ve bu ilişkilere gönderme yapan politik bir eylem olarak görülmüştür.

Tecavüz odaklı feminist kuramın temel argümanını, tecavüzün cinsellik değil şiddet olması oluşturmaktadır. Bu düşünce, dönemin, toplumsal ve siyasal koşulları bakımından ileri bir kavrayışı temsil etmektedir. Bu kavrayış, bir yandan kadınların fiziksel ve cinsel varlığını baskı altına alan uygulamaların korunmasına karşı bunların, şiddet içerdiği ve politik olduklarına ilişkin bir öngörü sağlamaktadır. Diğer yandan da hukuki tanımların, kadınların baskı altına alınmasında etkili olan şiddet biçimlerini ayırıştırarak, şiddetin eril ve kadına yönelik olduğu gerçeğini gizlemesine karşı bir tepkiye dayanmakla; çeşitli şiddet biçimlerinin kadına yönelik şiddet olarak birleştirilmesine olanak tanımıştır.⁴

Feminist kuramsal gelişimin son aşamasını, şiddet ve cinselliğin, erkek egemenliği altında mevcut çıkarların korunmasına yönelik iç içe geçen toplumsal inşalar olduklarını içeren bir kavrayış oluşturmaktadır. Bu kapsamda kadın ve erkek arasındaki iktidar ilişkileri altında toplumsal cinsiyet ve cinsellik tanımları, kadınların baskı altına alınmasının temelleri ile yakından ilgilidir. Bu düşünceye göre şiddet, kurgulanan heteroseksüel cinselliğin arzu kaynağı olarak dinamiğini ve bir ifade biçimini oluşturmaktadır. Bu bakımdan tecavüz olarak tanımlanan heteroseksüel ilişkinin şiddet içermeyen biçimleri de patriarkal yapı ve ideolojilerin sürdürülmesine yardımcı olmaları sebebiyle problemlidirler. Böylece bu aşamanın tecavüze ilişkin temel argümanı, tecavüzün şiddet değil cinsellik olduğudur.⁵

Modern Feminizmin Klasik Metinlerinde Eril Şiddet

Firestone, Millett, Mitchell, Rowbotham ve bunlardan önce, de Beauvoir, erkek egemenliği teorilerinde şiddete merkezi bir yer vermemişlerdir. Bunun yerine, modern Batı'da şiddetin artık kadınlar üzerindeki patriarkal kontrole ait esas yönetim tekniği olmadığı görüşünü benimsemişlerdir. Buna göre; erkek egemenliği asıl olarak, toplumun hem erkek ve hem de kadın üyeleri tarafından öyle ya da böyle "normal" veya "doğal" olduğu kabul edilen bir dizi sosyal, ekonomik, politik ve ideolojik kurum ve pratiklere dayandırılmaktadır. Bu çerçevede modern patriarkal yapılanmalarda ordu, endüstri, teknoloji, üniversiteler, bilim, politik alan ve finans gibi iktidar ve otoritenin tüm kaynaklarındaki erkek tekeli karşısında şiddet kullanımının ancak tali bir rol üstlenebileceği kabul edilmiştir.⁶

Mitchell, analizini üretim, yeniden üretim, toplumsallaşma ve cinsellikten oluşan, her biri kendine özgü baskı kurma biçimine ve kendi tarihsel yörüngesine sahip dört temel sosyal yapıya dayanarak inşa ederken, sosyal baskının önemini de kabul etmekte, fakat baskının doğrudan fiziksel saldırı şeklinde gerçekleşmeyebileceğine işaret etmektedir. Bu durumda baskı, her iki cins tarafından kabul edilen bir ideoloji olarak tezahür edebilecektir.⁷

İktidarın gönüllü destek ya da zora dayanan baskı ile sürdürülebileceği savına gönderme yapan Millett, ideolojik dayanakların gönüllü desteği sağladığına ve patriarkanın gönüllü desteği, cinslerin temel patriarkal

tutuma göre toplumsallaştırılması ile oluşturduğuna işaret etmektedir. Millett'e göre patriarka, tarihte benzeri olmayan bir egemen ideolojidir. Bu ideoloji, kadınları, erkekleri memnun etmekle yükümlü kılarken, kadınları bu durumu kabul etmeye şartlandırmaktadır.⁸

Millett'e göre, patriarkadan başka hiçbir sistemde yönetilenler üzerinde böylesine mutlak bir baskı ve denetim uygulanmamıştır. "Ataerkil sistemi, kaba kuvvetle bağlamaya pek alışık değildir. Bu sistemin kişiyi toplumsallaştırışı öylesine kusursuz, değer yargıları öylesine dört başı mamurdur ve bu sistem insan toplumları içinde öylesine uzun ve evrensel biçimde süregelmiştir ki, kaba kuvvete dayanmıyormuş gibi görünür."⁹ Bu biricik toplumsallaştırma, sistemin kaba kuvvete dayanmadığı ve yaşanan şiddet deneyimlerinin de ruhsal dengesizliklere ve bireysel özelliklere bağlı kişiselliklerin bir sonucu olduğu izlenimi verse de, patriarkal kontrol de son kertede güce dayanmaktadır. "Oysa diğer mutlak yönetim biçimlerinde olduğu gibi, ataerkil toplumda da, gerek acil durumlarda gerekse sürekli bir Demokles kılıcı olarak yönetim kaba kuvvete dayanmazsa, ataerkil düzen yürütülemez."¹⁰ Fakat patriarkal şiddet pratikleri, yaratılan zarar ve haksızlığın meşrulaştırılmasında, kök salmış kültürel gerekçelere dayanmaktadır.¹¹

Kadınların Ezilmesinde Şiddetin Rolüne Odaklanan Feminist Analizler

Tecavüz incelemesine odaklı feminist analiz, eril iktidarın sürdürülmesinde şiddetin merkezi bir rol oynadığını kabul etmektedir. Kadınların fiziksel ve cinsel varlıklarına yönelik temel bir ihlale vücut vererek kadınlara özgü bir kırılma sembolize eden tecavüz; fuhuş ya da kürtaj gibi meselelerin tersine kadınlar arasındaki statü, değer ve inanç farklılıklarından öte bir etkide bulunması sebebiyle kadınları birleştirme olanağını doğurmaktadır. Bu nedenle tecavüz, özellikle 1970'lerin başlarında en belirgin olarak ABD'de kadın hareketinin esas konusu haline gelmiştir. Bu bağlamda cinsel şiddet ve bunun eril iktidarın sürdürülmesinde üstlendiği role ilişkin birçok sorun ele alınmıştır. Hegemonik erkekliğin inşasında temel bir unsuru oluşturan; cinsellik, saldırganlık ve şiddet arasındaki yakın ilişkinin mevcudiyeti, bu sorunlardan birini oluşturmaktadır. Erkeklerin bir yandan kadınların koruyucusu, bir yandan da zarar verenleri olmalarının içerdiği çelişkiye dikkat çekilmiş, toplumsal olarak erkekliğin bir tamamlayıcısı olarak inşa edilen kadınlığın, sadece kadınların kendileri üzerindeki cinsel hâkimiyetlerinin altını oymakla kalmadığı, fakat aynı zamanda esas olarak kadınların eril şiddete karşı fiziksel ve psikolojik kırılma noktalarını artırdığı ortaya konmuştur.¹²

Tecavüzün, kadınları terörize etmek için kullanılan politik bir araç olduğu, bu dönem radikal feminist analizin temel tezidir. Tecavüz, cinsel bir davranıştan öte erkeklerin kadınlar üzerindeki kolektif egemenliğini temsil eden ve bu bakımdan terörizme benzer politik niteliği olan bir fiil olarak değerlendirilmiştir.¹³ Barbara Mehrhof ve Pamela Keaton'a göre tecavüz, "etkili bir politik araçtır... bir bireyin bir başkasına karşı uyguladığı keyfi bir şiddet hareketi değildir; politik bir baskı altına alma eylemidir... güçlü bir sınıfın üyeleri tarafından, güçsüz bir sınıfın üyelerine karşı uygulanır."¹⁴ Hanmer'a göre de "güç veya tehdidi hiçbir zaman kalıntı halinde ya da tali değildir... daha çok hiyerarşiye dayanan ilişkilerin yapısal desteğini oluşturmaktadır."¹⁵

Griffin'e göre tecavüz, mağdurun kendi kaderini tayin etmesini sınırlandırmakla bir saldırı eylemi; ölüm tehdidini içerdiği için bir şiddet; kadın özgürlüğünü sınırladığı ve kadını erkeğe bağımlı kıldığı için bir tür terörizm ve mağdurun çeşitli oluş ve davranışlarına dayanarak toplumsal failleştirilmesi sebebiyle de kitle terörizmidir.¹⁶

Brownmiller, her tecavüz eyleminin bir güç gösterisi olduğuna işaret ederken, kimisinin fizikselliğin ötesinde çıkarlarını koruyan bir kurumsallaşma ortamında etkinlik gösterdiğini belirtmektedir. Modern hukuk sistemlerinde geçerli olan, tecavüz mağdurunun davranış biçimine yönelik önyargılar ile belli kurumlardaki pozisyonların, uygulamaların veya otorite yapılarının tecavüzü olanaklı kılma ve meşrulaştırma yönündeki önemine işaret etmektedir. Böylece tecavüz, toplumun her düzeyinde etkin olan kültürel değerlerle beslenen bir tecavüz ideolojisi zemininde varlık kazanmaktadır.¹⁷

Tecavüzün kültürel olarak desteklenen bir eylem olmasının yanı sıra, tecavüzün, erkekliğin kurulumunda temel bir kültürel araç olarak algılandığını savunmaktadır: "Gelecekte erkeklerin erkekliklerini kadınlara karşı takındıkları saldırgan ya da korumacı tavırlarıyla tanımlamaktan vazgeçeceklerine güvenim var."¹⁸

Brownmiller, toplumsal eşitsizliklerinin yol açtığı şiddet alt kültüründe, olağan yaşam biçimi haline gelen fiziksel saldırganlığın, sorunların çözümünde ve iletişimde etkin yöntem olarak örgütlendiğini ileri süren Wolfgang'ın şiddet alt kültürü kuramının, tecavüzünün tanınması bakımından işlevselliğine dikkat çekmektedir. Şiddet alt kültürü, taleplerine diğer yollardan ulaşma olanağı bulamayan kitlelerin, şiddet yönelimli kurallar

etrafında hareketini ifade etmektedir.¹⁹ Bu kültür, hegemonik erkekliğin temel nitelikleri olan cinsel ve fiziksel saldırganlığın statü sağladığı bir alana işaret etmektedir. Bu alanda, bir topluluk veya çete halindeki erkek gruplarında, hegemonik erkeklik kıstasları çerçevesinde statü sağlama ile aşağılama veya çeşitli dışlama mekanizmalarının kullanımı gibi yaptırımların uygulanması, bu değerlerin üretimi ve sürdürülmesinde esaslı bir işleve sahip olmaktadır.

Brownmiller, toplu tecavüzün erkeklerin dayanışması ve ortaklığının simgelenmesinde ve üretilmesinde önemli bir rolü olduğunu, hatta erkeklerin bir araya gelmelerinin ilk biçiminin toplu tecavüz olduğunu ileri sürmektedir. Zira bu durum, kadına karşı olarak erkekler arasında birlik duygusunun yaratılmasını sağlamaktadır. Blanchard tarafından, çete halinde iş gören iki grup tecavüz suçlusu genç üzerinde yapılan testler, birlik duygusunun tecavüz eliyle yaratılması hakkında veriler sunmaktadır. Boya lekelerinden oluşan kartlara ilişkin yorumları sorulan genç erkekler, tek başlarına yaptıkları yorumlarından farklı olarak grup halinde verdikleri yanıtlarda, gerçekleştirdikleri tecavüz olayını, simgesel olarak yeniden yaratma eğilimi göstermişlerdir. Blanchard'a göre bu durum, gerçekleşen tecavüz olayının, sadece tecavüzcülerle mağdur arasında değil, fakat aynı zamanda da tecavüzcüler arasındaki ilişkiyi simgelediğini göstermektedir.²⁰ Bu kapsamıyla toplu tecavüz, erkeklerin kendi aralarındaki kişisel bir birlikten ziyade belli bir erkeklik zihniyeti zemininde yarışma ve ortaklaşma olarak ele alınmalıdır. "Öteki"ne saldırganlıkla kendini yüceltme ereğinde yarışma olarak ortaya çıkan toplu tecavüz, kadının bir nesne olarak konumlandırılması ve erkeğe cinselliğin hak olduğuna dair güven üzerinde yükselmektedir. Böylece tecavüzünün kendisinin yükseldiğin yanılsamasında hegemonik erkekliğin yüceltildiği bir ritüel olarak ortaya çıkmaktadır.

Tecavüz, Brownmiller'a göre, kadınları sürekli olarak sindirmeye yetecek gözdağını vermektedir. "... tüm erkeklerin tüm kadınları psikolojik bir sindirme durumunda tutmalarına yarayan en büyük fiziksel gözdağı aracıdır."²¹ Buna göre, "Kadınların ırzına tecavüz eden erkekler, toplumun sapık bireyleri ya da 'masumiyeti kirleten' kişiler olmak yerine dünyanın en uzun süren savaşında ileri hatlardaki baskına birliklerin, terörist gerillaların işlevini görmüşlerdir."²² "İrz düşmanı tüm kadınları kuşku ve korku içinde bırakarak tüm erkeklerle hizmet etme işlevini yerine getirir."²³

Brownmiller, erkek güç ve ayrıcalığının bir tamamlayıcı olarak, cinsel ilişkinin hak olduğu algılamasına dayanmaları noktasında tecavüz, fuhuş ve pornografi arasında bağlantı kurmaktadır.²⁴

Bu dönem radikal feminist analiz, erkek cinselliği ile şiddeti ilişkilendirirken, erkeğin cinsel saldırganlığını çoğunlukla biyolojik bir özellik olarak kabul ederek, kaynaklarından çok belirtilerine odaklanmış; erkek ve kadın cinselliğinin toplumsal inşa süreçlerini ihmal etmiştir. Öte yandan, tecavüzün biyolojik erkeklığe bağlanması, bir yandan kimi toplumlarda bildirilen tecavüz olaylarının yokluğunu görmezlikten gelirken²⁵, tecavüz etmeyen erkekliklerin mevcudiyetini, oluşumunu ve niteliğini ortaya koyma bakımından elverişsizdir. Böyle bir bakış sonuçta, erkeklerin kadınları egemenlik altına alma dürtülerinin kaçınılmazlığını onaylama noktasına gelmektedir. Bu durumda erkeklerin var olduğu bir ortamda tecavüzün hiçbir koşulda önlenemeyeceği ima edilmekte, tecavüze ilişkin feminist mücadeleye bu anlayışa uygun bir çerçeve çizilmiş olmaktadır.

Brownmiller'ın genç erkeklerin büyürken, hegemonik erkekliği oluşturan nitelikleri içselleştirmelerine yönelik olarak yetiştirilmelerine işaret ederken, tecavüzü belli bir erkeklik anlayışı ile ilişkilendirdiği düşünülebilir. Tecavüzün "erkekler özgü çarpıtılmış bir saldırganlık anlayışından kaynaklanan toplumsal bir sorun"²⁶ olarak ortaya konması da bir erkeklik anlayışına işaret etmekteyse de sözü edilen erkeklik, biyolojizme ve tüm erkekleri kapsayan bir mutlaklık içermekle kategorik bir anlayışa dayanmaktadır. Bu kapsamda bir yandan erkeklik tüm erkekler yaygın ve belirlenmiş bir kategori olarak kabul edilirken, diğer yandan da saldırganlık erkekler için önüne geçilemez biyolojik bir dürtü olarak konumlandırılmaktadır. Bu durumda bu tür bir analiz, tecavüzün erkeklerin önüne geçilemez cinsel dürtülerine tutsaklıklarından kaynaklanan iradesiz bir fiil olarak algılandığı kültürel mitlere destek verir bir noktaya savrulmaktadır. Bu noktada tecavüzün toplumsal zemininde anlaşılması çabası bertaraf olmakta ve tecavüz erkek doğallığına atfedilmektedir.

Eril şiddetin merkezi önemine işaret eden bu kavrayış, erkek ve kadınları birbirine iktidar olgusuyla doğrudan bağlanan iki blok olarak kabul ederken, cinsel politika alanını biyolojik olarak belirlenmiş homojen iki insan kategorisine özgüleyerek, bu kategoriler arasında farklılaşmış çıkar ve insan pratiklerinin gözden kaçırılmasına sebep olmaktadır. Belli kategorilerin mutlaklığı ile mağduriyet tüm kadınlara, faillik de tüm erkekler yayılmakta, böylece farklılaşmış çıkar ve davranış biçimleri yadsınmaktadır. Bu tür kavrayışı, kategorik toplumsal cinsiyet teorisinin bir örneği olarak tanımlanmak mümkündür.²⁷ Brownmiller'ın şu ifadesi bu teorisinin belirgin bir ifadesini oluşturmaktadır: "anatomi gereğince, cinsel organların kaçınılmaz yapısı sonucu, insanın erkeği doğal bir yağmacıydı ve insanın dişisi onun doğal avı yerine geçti."²⁸ Bu tür bir kavrayışla

kategorilerin dayandığı süreçler ve çeşitli unsur ve nitelikleri analiz dışında kalmakta, bunun yerine kategoriler “kadın” ve “erkek” şeklinde bir bütün olarak kavranmaktadır. Böylece kişilerin özdeşleştirildiği mutlak kategoriler dönüştürücü insan pratiği olasılığını dışlamakta ve farklı erkeklik ve kadınlık durumlarını marjinalleştirmektedir. Bu durumda toplumsal cinsiyet kategorileri içerisinde kurulan hiyerarşiler de ihmal edilmektedir.

Bu kapsamda toplumsal iktidar ilişkileri, çelişkisiz ve çatışmasız bir süreç olarak, homojen iki kategori arasındaki standart halde süregelen, doğrudan ilişkiler şeklinde anlamlandırılmış olmaktadır. Connell, böylece verili bir erkeklik biçimine cinsel politikada hegemonik bir konum kazandıran ve diğer erkeklikleri marjinalleştiren toplumsal düzenlemelerin göz ardı edildiğine işaret etmektedir.²⁹ Zira eril iktidar, erkeklerin bir bütün olarak sahiplendiği, hatları tamamen belirlenmiş yani toplumsal ve kişiler arası ilişkilerden bağımsız olarak üretilen bir özün tezahürü olan bir iktidar olarak ele alınmaktadır. Böylece iktidar, ilişkilerde üretilen bir olgu olarak analiz edilmediğinden norm dışı marjinallerin dışlanmasına yönelik uygulamalar analiz dışında kalmakta ve hatta marjinal varoluşlar işlevsiz olarak değerlendirilmiş olmaktadır.

“Tecavüzcüler adı bilinmeyen teröristlerin görevini yerine getirir. Kirli işleri görenler olmakla beraber, basit kafalı kötülüklerinin kalıcı yararlarından her zaman onların mevki ve sınıf bakımından üstünde olan başka erkekler pay almıştır.”³⁰ ifadesinde Brownmiller, erkekler arasında bir katmanlaşmaya işaret etmektedir. Fakat, kategorik toplumsal cinsiyet teorilerine, kategorik olarak kavrandığı sürece sınıf, ırk veya etnisite değişkenlerinin dahil edilmesi, kategorik niteliğin bertaraf edilmesi sonucunu doğurmamaktadır.³¹ Bu sonuç, değişkenlerin ilişkisel olarak değil fakat birer bütün olarak analize dahil edilmelerinden kaynaklanmaktadır.

Kategorik teori, tarihin farklı dönemlerini, farklı bölgelerle birlikte sabit bir bütün olarak ele alma eğilimindedir.³² Bu durum, iktidarı arkasındaki süreci dışlayarak çelişkisiz ve çatışmasız bir ezme ilişkisi olarak ele almasından kaynaklanmaktadır. Zira bu kavrayışın temel amacı, feminist hareketin dönemsel ihtiyaçlarına bir cevap olarak kadınlar ve erkekler arasındaki ezme ezilme ilişkisini ortaya koymaktır.

Kadınların Kontrolüne İlişkin Son Dönem Feminist Teoriler

Son dönem feminist teoriler, erken dönemin tersine, tecavüzü ve bir bütün olarak kadına yönelik şiddeti ayrı bir fenomen olarak değil, fakat genel bir model veya işleyişin bir bileşeni olarak ele almışlardır. Bu düşünce, heteroseksizm ve cinselliğin toplumsal inşası ile şiddet, iktidar ve erkeklerin kadınlar üzerindeki kontrolü arasındaki ilişkinin tanınmasına dayandırılmaktadır. İlgilerini, kadınlar üzerindeki iktidarın temel unsurları olarak, kadın (ve erkek) cinselliğinin tanımlanması, biçimlendirilmesi ve sınırlandırılmasına yönelik toplumsal ve kültürel mekanizmalara yöneltmişlerdir. Bu süreçte, birçok feminist yazar, ideolojinin katkısını vurgulamıştır. Bu kapsamda romantik aşk, monogami, annelik ve kültürel alanda kadınlığın duygusal olanla ve özel alanla, erkekliğin ise başarı ve kamusal alanla ilişkilendirilmesi gibi eril ekonomik ve politik gücü ile kadınların bağımlılığını güçlendiren çeşitli ideolojik mekanizmalar ele alınmıştır. Bu alanda heteroseksizm, modern evlilik ve ailenin normatif ayakları ile özellikle patriarkal ideolojinin esası olarak değerlendirilmiştir.³³

Bu kuram kapsamında, Rich ve Barry'nin temel argümanını, politik bir kurum olarak heteroseksizmin, bir bütün olarak kadın bedeni üzerindeki eril iktidarın çeşitli biçimlerinde, doğrudan veya dolaylı olarak etki etmesi oluşturmaktadır. Feministler, erkek egemenliğinde cinsellik ve iktidarın merkezi önemine işaret ederken, heteroseksüel ilişkilerin gerçek doğasını tartışmaya açmaktadırlar.³⁴

Tecavüz üzerine çalışan birçok araştırmacı, tecavüz ile heteroseksüel cinselliği ilişkilendiren, süreklilik fikrini kullanmışlardır. Bu kavramsallaştırma, cinsel şiddetin özel biçimleri ile erkek davranışının daha yaygın ve ortak günlük görünüşleri arasında bağlantı kurmaktadır. Kelly'e göre rızaya dayalı cinsellik ile tecavüz arasında belirlenmiş apaçık bir ayırım olmamakla zorlama, tehdit, baskı ve güç kullanımının değişen düzeylerde bir sürekliliği mevcuttur. Böylece bu kavram, kadınların deneymediği daha yaygın, günlük istismarlarla, suç olarak tanımlanan daha seyrek deneyimlerin ilişkilendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu ilişki sayesinde kadınlar, kendi belirli deneyimlerini cinsel şiddet örnekleri olarak konumlandırma imkânına sahip olmaktadır. Hangi biçimi aldığından, kadınların nasıl tanımladığından ve olay sırasında ve sonrasında kadınlar üzerindeki etkilerinin çeşitliliğinden bağımsız olarak cinsel şiddetin kadınların çoğunun yaşamında var olduğu gerçeğini aydınlatmaktadır.³⁵

Kelly tarafından yürütülen araştırmaya katılan kadınlarca, cinsel ilişkiye zorlanma ile cinsel taciz, en yaygın cinsel şiddet biçimi olarak gösterilmiştir.³⁶ Buna rağmen, bu türler en az önemsenen şiddet biçimlerine vücut verirken, kadınların gündelik yaşamının sınırlandırılmasında önemli rol oynamaktadırlar. Aynı araştırmaya

katılan bir kadın cinsel tacizi şu şekilde açıklamaktadır: “bu çok olan bir şey- sokakta her zaman yaşarsın, neredeyse kapının dışına çıkmanın ne anlama geldiğini gösteren bir arkaplandır.”³⁷

Her ortamda gerçekleşebilen çok çeşitli yaygın cinsel tacizler, tecavüz fikrini ima ederek sürekli güncelleştirmekte ve korkuyu artırmaktadırlar. Bu yaygın tehditler, erkek cinselliğinin üstünlüğü iması ile tecavüz tehdidini çağırılmaktadır. Radford’un araştırmasına katılan tacize uğramış bir kadın bu bağlamdaki deneyimini şu şekilde anlatmaktadır: “...erkekler istismarlarının kadınları nasıl teröze ettiğini bilmeliler. Zararsız olduklarını düşünebilirler, ama biz hiçbir zaman bilemeyiz...Ben bunu polise bildirmedim. Hiçbir şeyin olmadığını söyleyeceklerdi. Böyle şeylerle ilgili değilim.”³⁸

Sözlü baskı ve şiddet tehdidinden fiziksel güç kullanımına kadar, bir dizi cinsel şiddet biçiminin bir bütün olarak tanınmamasının nedenini Stanko şu şekilde açıklamaktadır : “kadınların erkek şiddeti deneyimleri, erkek davranışının tipik veya sapkın olarak nitelendirildiği bir anlayışın süzgecinden geçirilmektedir. Genel olarak erkek davranışının sapkın (böylece zararlı) ve tipik (böylece zararsız) türleri arasına kolaylıkla sınır çizilebilir. Hatta sapkın davranışı potansiyel olarak suç fiili olarak nitelendirebiliriz...tipik erkek davranışı ile kendini tecavüz edilmiş veya gözdağı verilmiş hisseden kadınlar tipik erkek davranışının nasıl ve neden sapkın erkek davranışı gibi hissettirdiğini belirtme yolu bulamayacaklardır.”³⁹ Bu bakımdan, cinsel şiddetin, zeminine odaklanmak suretiyle sürekliliği içinde ele alınması, kadınların tipik ve sapkın davranış arasındaki bağlantıyı belirlemelerini ve kendi deneyimlerini konumlandırma ve adlandırmalarını olanaklı kılmaktadır.

MacKinnon’a göre, tecavüze uğrayan kadının tecavüz deneyimi ile ilişkilendirmeden cinsel ilişki kuramaması gerçeği, tecavüz ile zarar verilenin kadının cinselliği olduğunu göstermektedir.⁴⁰ Zira bu durumda tecavüz tanımı ile kadının cinselliğe ilişkin alguları kurulmakta ve deneyimleri bu çerçevede anlamlandırılmaktadır. Tecavüzün penetrasyon etrafında tanımlanması ile cinselliğin temel kurgusunun penetrasyon etrafında inşa edilmesi, penetrasyona kontrol etme ve iktidar kurmaya için simgesel bir anlam kazandırmaktadır.

Öte yandan, tecavüz hükümlüleri de sıklıkla erkeklerin çoğunlukla yaptıkları ve adına seks dediklerinden farklı bir şey yapmadıklarına inanmaktadırlar. Onlara göre tek hataları yakalanmak olmuştur.⁴¹ Bu durumda tecavüz mağdurları ile tecavüz tehdidi altındaki kadınların, tecavüz ile “sıradan” heteroseksüel cinsel ilişki arasında kurdukları bağlantı ile tecavüzün tecavüzüne ve heteroseksüel ilişkinin kendisine ilişkin öngörülerini arasında bir örtüşme mevcuttur.

Gilbert ve Webster’e göre “birçok tecavüz, yalnızca erkeksi kovalama ve kadını suskunluğun olağan olduğu ve somutlaştırıldığı geleneksel heteroseksüel ilişkiyi devam ettirmektedir. Tecavüz toplumsal cinsiyet iktidarının iğrenç bir aşırılığı olmasına rağmen, heteroseksüel mücadele, baştan çıkarma ve fetih ritüellerini ve kurallarını içermektedir.”⁴² Benzer kapsamda olmak üzere psikanalist düşüncenin bir takipçisi olan Guttmacher Baltimore, tecavüzçülerin cinsel yönden “uyumlu” gençler olabileceğini ileri sürmüştür. Aynı şekilde 1965’te Cinsel Araştırma Enstitüsü üyeleri ve Paul Gebhard tarafından hazırlanan Cinsel Suçlar adlı kitabın dayanağı olan araştırmaya katılan tecavüzçülerin, kilise ve sendika üyelerinden oluşan bir gruba göre, heteroseksüel uyumunun nicelik bakımından ortalamanın üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır.⁴³ Aynı kapsamda genel olarak psikanalitik düşüncenin “sıradan” cinsel ilişki ile tecavüz arasındaki ayrıma dair muğlak ifadeleri ve çoğu durumda ikisini özdeş kılmasının⁴⁴, heteroseksüel cinsel ilişki ile tecavüz arasında bir süreklilik olabileceğine ilişkin feminist düşünceleri destekler niteliktedir.

Kelly, yürüttüğü araştırmaya dayanarak kadınların heteroseksüel cinsellik deneyimlerinin rıza gösterme veya tecavüz ile sınırlı olmadıklarını ileri sürmektedir. Buna göre bu deneyimler tercihten, zorlama, baskı ve şiddete uzanan bir dizi halinde var olmaktadır. Bart da benzer şekilde heteroseksüel cinselliğin kadın ve erkek tarafından eşit olarak arzulan rızaya dayalı seksten fedakâr sekse, itaatkâr sekse ve tecavüze uzanan bir dizi olarak anlaşılmasını önermektedir. Bart’ın fedakâr ve itaatkâr seks kategorileri, Kelly’nin sekse zorlama tabirine denk düşmektedir.⁴⁵

Fedakâr seks, kadınların kendi hissettiklerine bakmaksızın birlikte oldukları kişiye bunu borçlu oldukları düşüncesine dayanmaktadır. Bu durumda kadın, erkek için üzüntü duymakta ya da hayır demekten suçluluk duymaktadır. Bir kadın yaşadığı bu deneyimi şu şekilde anlatmaktadır: “Mark ile yaşarken işten harap olmuş halde gelirdim ve sadece yatağa gidip uyumak isterdim ve o bana sarılmaya ve dokunmaya başlardı ve ben ‘işte başlıyoruz’ diye düşünürdüm. Kirayı ödemek gibi bir sorumluluktan başımın üstünde bir çatıya sahiptim ve karşılığını ödemem beklenirdi.”⁴⁶ Godenzi’nin araştırmasına katılan bir erkek de kadının bu “sorumluluğunu” şu şekilde açıklamaktadır: “Akşamları işten ... eve dönerdi. Yorgun olduğunu söylerdi. Ben, ‘haydi domuz karı şimdi vereceksin’ derdim. Aslında kendimi mastürbasyonla da tatmin etmem mümkündür;

ama kendi kendime: ‘Şurada şirin mi şirin nikahlım duruyor, onun da bana karşı sorumluluğu var’, derdim. O benim banka hesabımı kendi lüks alışverişi için soyuyorsa, karşılık olarak arada bir kendini bana vermek zorunda. Eş olarak görevlerimi yerine getiriyordum, karşılığı olan zevki de almak istiyordum.’⁴⁷

Bir başka kadın, yapmanın sonuçlarının yapmaktan daha kötü olduğu düşüncesinden kaynaklanan itaatkâr seks deneyimini şu biçimde açıklamaktadır: “genellikle ilişkilerde onu istememeye ikna etme derdinden kendimi korumak için yapmak zorunda olduğumu hissettim. Demek istediğim bunu yaptım çünkü bütün günü bunun için surat asması ile harcamaktan daha kolaydı.”⁴⁸, “Onunla yatmayı reddettiğimde, sırtını dönüp bana küstü. İki gün korkunç bir psikolojik baskı altında kaldım. Eğer buna seçim denirse, seçme şansım vardı: Ya iki gün boyunca benimle konuşmamasına razı olacaktım ya da katlanacaktım.”⁴⁹

Baskıya dayanan seks ise, görüşülen kadınların “tecavüze uğramak gibi” şeklinde tanımladıkları deneyimleri kapsamaktadır.⁵⁰

Böylece bu bakışın önemli bir etkisini, mağdurlar ve diğer kadınlar arasında mağduriyet bakımından açık bir ayırımı yapılmaması oluşturmaktadır. Buna göre kadınların, açık şiddet ya da bütünü daha yaygın ve günlük biçimini yaşaması, bir biçim değil, fakat düzey farkına işaret etmektedir. Bu bakımdan süreklilik kavramı, doğrusal bir ilişkiyi içermediği gibi, kadınlar üzerindeki etkilerine veya ciddiyete ilişkin çıkarımlara da dayanmamaktadır.⁵¹

Süreklilik kavramı, kadınların cinsel ilişkiye özgürce rıza göstermediği durumlarda hissettiği istismar duygusunun tanınmasını olanaklı kılarken, deneyimlerini olay sırasında veya sonrasında tecavüz olarak tanımlamamaları gerçeğini de hesaba katmaktadır. Zira kadınların cinsel şiddet deneyimlerinin kadına göre anlamını veya etkisini, olayın gerçekleştiği zamanda veya daha sonra etkileyen birçok ayırım bulunmaktadır. Saldırının kendine özgü niteliği, kadın ve erkek arasındaki ilişki, saldırının tek bir olay ya da süregelen bir istismarın parçası olması, kadın tarafından algılanan tehdidin kapsamı ve kadının erkeğin davranışını nasıl tanımladığı ve evvelki deneyimlerle ilişkisini içerecek şekilde saldırının kadın için bağlamı bu ayırlardanır.⁵²

MacKinnon, feminist hareketin, sıradan cinsel ilişkilene biçimleri ile taciz, tecavüz, fiziksel şiddet ve pornografinin ayırt edilmesiyle bu davranışların şiddet ile ilişkilendirilmesi noktasına geldiğine ve bunların cinsellik olarak değerlendirilmesinin pratik sonuçlarının göze alınmadığına işaret etmektedir. Eril bakış, suça vücut veren şiddet biçimleri ile sıradan ilişki tarzları arasındaki ayırımı ifadesini bulmaktadır. Objektif olduğu kabul edilen bu bakış, tecavüzü, cinsel tacizi, pornografiyi bir tarafa, cinsel ilişkiyi, kur yapma biçimlerini, erotizmi diğer tarafa yerleştiren keskin bir ayırımı ifadesini bulmaktadır. Ayırım çizgisi, farklılaşan menfaatlere dayanan bakış açılarının bir ifadesini oluşturmaktadır. Bu bakımdan ayırım çizgisi, örneğin tecavüz eden veya tecavüze uğrayanın, pornografi tüketicisinin veya pornografi eliyle tüketilen bakış açılarının farklılaşmasını yansıtırken, ilklerin eril kavrayışına dayanmaktadır. Fakat MacKinnon, kadınların deneyimlerinin, günlük ve sıradan ilişkilene biçimleri ile suç sayılan istismarların bu keskin ayırımla ayrıştırılmaya olanak vermediğine dikkat çekmektedir. Zira cinsellik, günlük sıradan biçimleriyle kadınlara zarar verebilmektedir. Bu bağlamda, fiziksel hareketler ve zor kullanmanın yoğunluğu, tecavüz ve sıradan cinsel ilişkinin birbirinden belirgin şekilde ayrılmasını mümkün kılmaz. MacKinnon, feminist hareketin ayırım çizgisini korumakla, cinselliğin nasıl inşa edildiğinin ve cinsellikle ne yapıldığının kavranmasını olanaksız kıldığına işaret etmektedir.⁵³

MacKinnon, tecavüzün penisin vajinaya girişi etrafında tanımlanmasının, neyin cinsel olarak zarar verdiğine ilişkin eril bakışı yansıttığını belirtmektedir. Penisin girişi öte yandan sosyal bir kurum olarak hereroseksüelliğin etrafında inşa edildiği durumu oluşturmaktadır. Böylece eril bakış çerçevesinde, tecavüzün kadınlara zarar verdiği kabul edilen unsuru cinselliğin olmazsa olmazını oluşturan unsur ile örtüşmektedir. Bu bakımdan MacKinnon’a göre tecavüz, kadınların cinsel oluşlarına ilişkin deneyimleri yerine, cinselliğin eril tanımı üzerine oturmaktadır.

Kültürel olarak cinsel olanın temel tanımını oluşturan fallus durumu, cinselliğin eril kurgulanmasının zeminini oluşturmaktadır. Düşmanlık, nefret ve korku gibi, insan-nesne, üst-alt, egemenlik-boyun eğme ilişkilerinin yarattığı hiyerarşi de bu zeminde tahrik unsurlarını oluşturmaktadır. Eril erotikleştirme ile kurgulanan cinsellik, toplumsal cinsiyet kimliğini ve cinsel zevki tanımlamayı sağlayan kontrol mekanizmasının temel dinamiğini oluşturmaktadır. Kadınlık da bu kapsamda, eril tahrik ve tatmin için gerekli niteliklerle donatılmaktadır.⁵⁴ Böylece, eril iktidar altında zor kullanma, cinselleştirilmiş bir kavrama ve kişisel tepkinin ifadesine işaret etmemekte, fakat kurgulanan cinselliğin özü olarak, arzusunun temel dinamiğini oluşturmaktadır.

MacKinnon’a göre tecavüz, hâkimiyetle cinselliğin kaynaşması yoluyla kurulan zevke dayanmaktadır. Buna göre tecavüz, salt bir cinsel tatmin yolu olarak değil, fakat aynı zamanda zarar verme, egemenlik kurma ve kontrol etmenin bir bileşimi olarak cinsel ilişkinin kurgulanması zemininde gerçekleşmektedir. Tecavüzcü bu

durumda öyle istediği ve bundan hoşlandığı için tecavüz etmektedir. Böylece eylemin kendisi üstünlük sağlama duygusu da dahil olmak üzere “cinsel olarak uyarıcı, cinselliği onaylayıcı ve saldırganın erkekliğini kanıtlayıcıdır”.⁵⁵ Bir tecavüz mahkûmunun tecavüz açıklaması bu kurguyu örneklemeştir: “Aslında, beni reddettiği için onu cezalandırmak istiyordum. Fakat üzerine yürüyüp de vurmaya başladığımda, bu eylemin beni cinsel olarak korkunç derecede tahrik ettiğini fark ettim.”⁵⁶

Son dönem feminist teori, kadına yönelik şiddet, istismar ve sömürünün birçok biçimlerinin tümünü, erkeklerin bir grup olarak kadınlar üzerindeki hakim durumunun sürdürülmesi ve güçlendirilmesi ile ilişkilendiren bir perspektifin formüle edilmesine yönelik bir atılıma işaret etmektedir. Hakim durumun sürdürülmesi, çeşitli kontrol mekanizmalarının ve tekniklerinin kullanılmasına dayanmaktadır. Erkek egemen sosyal ilişkiler, sosyal ve tarihsel koşullara uygun olarak kadınlar üzerinde birçok farklı güç kullanımı ve kontrol biçimine dayanmaktadır.⁵⁷ Buna göre baskı, cinsiyet farklarının toplumsallaştırılması, çıkar sağlama, bağışlayıcı davranışlar, cinsel performans kitapları, cinsel terapi zorun yumuşak ucuna işaret ederken; tecavüz, fiziksel şiddet, yoksulluk sert ucunu oluşturmaktadır.⁵⁸

MacKinnon, eril iktidarın tesisinde, cinselliğin anlamının belirlenmesinde eril cinsel çıkarların temel oluşunun önemine işaret etmektedir. Bu süreçte, toplumsal cinsiyet de, erkeklerin kadınları kendilerine tabi kıldığı heteroseksüelliğin hiyerarşik yapısında üretilmektedir. Buna göre, erkeklik erotikleştirilmiş egemenlik, kadınlık ise erotikleştirilmiş bastırılmışlık etrafında inşa edilmektedir. Bu kapsamda, kadınlığa atfedilen özelliklere binaen yaratılan ikincil konum, kadının cinsel kullanım aracı olarak kurgulanmasında ve esas olarak eril arzuların tahrik ve tatmininde temellenmektedir. Bu yaklaşım, sadece toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde kurulan bir cinselliğe işaret etmemekte, aynı zamanda kurulan cinselliğin tanımının da eşitsizliğin oluşumunda dinamik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu cinselliğin temel motivasyon kaynağının, kişinin nesneleştirilmesinden duyulan heyecan olduğu vurgulanmaktadır. Bu kurama göre, inşa edilen toplumsal cinsiyetin erkek egemen ve yaygın niteliğinin temelini, cinselliğin kurgulanan tanımı oluşturmaktadır.⁵⁹

MacKinnon’a göre, toplumsal cinsiyet örneğinde olduğu gibi, özellikle erkekler tarafından hiyerarşinin cinselleştirilmesi anlamında eril iktidar da cinsel nitelik taşımaktadır. Eril cinsel rol, güçsüz olanlar üzerinde saldırgan bir müdahale üzerine kurulurken; baskı kurma, cinsel uyarıcı haline gelerek cinselliğin kendisini oluşturan bir unsur olmaktadır. Bu durumda tecavüz, eril cinselliğin bir yandan harekete geçireni, diğer yandan da bir ifadesi olmaktadır.⁶⁰

Kurgulanan cinselliğin yayılmasında pornografi önemli bir işlev görmektedir. Pornografi, feministler tarafından eril iktidar, eril tanımlı ve dayatımlı cinsellik, şiddet, kadınların fiziksel ve cinsel istismarının ilişkilendiği bir alan olarak görülmektedir. Buna göre cinsellik, heterocinsellik ve şiddet arasında bağlantının kurulduğu görüntülerle, saldırgan eril cinsellik ve eril egemenlik meşrulaştırılmaktadır. Kadınlar, fiziksel istismarı erotik gören, aşağılanmaktan zevk alan ve cinselliği mazoşist yönelimli varlıklar olarak betimlenirken; kadın kişilikleştirilmekte, nesneleştirilmekte, aşağılanmakta ve bu suretle erkeklik yüceltilerek eril iktidar güçlendirilmektedir.⁶¹

Son dönem feminist kuram, erkek cinselliği ifadesinin tipik birey üzerinde yoğunlaşması sebebiyle bir kategorisizlik biçimi olarak eleştirilmiştir.⁶² Zira erkek cinselliği tabiri, erkeklerin bir bütün olarak kendilerini ifade edebildikleri bir cinsellik biçimini varsaymakta ve eşcinsel erkek cinselliği deneyimlerini tümüyle marjinalleştirilmektedir. Bu bakımdan erkek cinselliği tabirinden, hegemonik erkeklik kapsamında erkeklere ve aynı bağlamın tamamlayıcısı olarak kadınlara toplumsal olarak dayatılan ve desteklenen cinselliğin kuruluş mantığının anlaşılması daha isabetli olacaktır. MacKinnon’un şu ifadeleri bu kapsamda anlamlıdır: “cinsellik toplumsal cinsiyetle o kadar damgalanmıştır ki, katılımcıları hangi cinsten olursa olsun, çiftler egemenlik ve boyun eğmeyi beraberliklerine taşıyacaklardır.”; “...üsttekiler ‘cinsel hizmet’in keyfini çıkarırken, ‘memnun etmenin aşağıdakilerin zevk kaynağı’ olduğu çift kutupluluk. Ve üstteki/aşağıdaki ilişkisinin geçerli olduğu her türlü cinselliğin ana çizgisi: ‘Denetim bende olmalı’... İşin iyi olan tarafı ise, bunun biyolojik bir özellik olmayışıdır.”⁶³ Bu çerçevede kurgulanan cinsellik, biyolojik bir getiri olarak değil fakat hem erkek ve hem de kadınlar bakımından tahakküm altına alma ve itaat güdüsüyle birleştirilen, penetrasyonun esas alınarak cinsel seçeneklerin hem erkekler ve hem de kadınlar bakımından sınırlandırıldığı ve zevkin belli bir alana hapsedildiği bir cinsellik biçimi olarak ele alınmalıdır. Zira böylece kadın ve erkeklerin cinsel tutum ve davranışları tahakküm ve itaat erekları altında belirlenmekte, kadın cinsel deneyimleri mağduriyet etrafında kurulurken, erkek edimleri de faillik altında simgeleştirilmektedir.

Hegemonik Erkeklik Bağlamında Tecavüz

İnsan pratikleri bir yandan toplumsal yapıların kurulmasında ve sürdürülmesinde işlevselleşirken, bir yandan da toplumsal yapıdan etkilenecek ona karşılık verirler. Kolektif düzenlemeler ise insan pratiğini çerçeveleyerek kısıtlamaktadır. Bu kapsamda tecavüz, bir yandan bir insan davranışı olarak eril iktidarın kurumsal ve kültürel desteğine ve sınırlarına ilişkin bir belirti olurken, diğer yandan her gerçekleştiğinde eril iktidarı ve yaygın toplumsal cinsiyet normlarını yeniden üreten ve sürdüren bir nitelik taşımaktadır.

Tecavüzün sebepsiz ve rastgele gerçekleştiğine, yani herhangi bir arka plan kaynaklanmadığına dair anlayışla şekillenen tecavüz kurgusu ile tecavüz, her an her yerde gerçekleşebilecek ve ne yapılsa yapılsın kaçınılamayacak, “normal dışı” bir erkeğe denk gelmenin rastlantısallığına bağlı bir suç haline getirilmektedir. Bu bakımdan tecavüz, genelinde önlenemeyecek ve tecavüzcünün kötülüğünün simgesinden ibaret olan bir anlam kazanmaktadır.

Tecavüzün bağlamından soyutlanması, özellikle devlet kurumları tarafından, tecavüz sonrasının asıl ilgi alanı olarak ortaya çıkmasına sebep olmakta ve bu kurumlar eliyle tecavüzün bağlamsız çerçevesi yeniden üretilmektedir. Bu çerçevede tecavüz, tali ve sıradan bir suç olarak konumlandırılırken, tecavüz sonrası cezalandırma ve tedavi faaliyetleri ilginin odağı durumuna gelmektedir.

Kadınların neredeyse tümünü farklı derecelerde de olsa etkileyen tecavüz ve getirdiği korku, bir cinsiyete yaygın olmasına rağmen, kişisel bir sorun olarak kabul edilegelmektedir. Bu konumlandırma, kurbanların ve failerin farklı biçimde davranmayı öğrenmeleri durumunda, tecavüzün kişisel düzlemde değil, fakat genel olarak önlenilebileceği inancına neden olmaktadır. Fakat kişisel eylemlilikler, belli toplumsal ilişkilerden kaynaklanan koşullar zemininde varlık kazanırlar. Bu bakımdan toplumsal iktidar yapısı, belli kişisel eylemlilikleri kısıtlayabileceği gibi sınırlandırmayarak serbestlik de tanıyabilir. Zira erkekliğin inşasında kültürel imgeler kadar yaşamsal olan bir unsur da, kurumsallaşmış patriarkal destektir.⁶⁴ Böylece, Connell’in ifadesiyle “...sürekli bireysel bir sapkınlık olarak sunulan tecavüz, iktidar ilişkileri ve erkek üstünlüğü ideolojilerine köklü biçimde yerleşmiş bir ‘kişiden kişiye’ şiddet biçimidir. Toplumsal düzenden sapmak bir yana dursun, en açık anlamda bu düzenin bir uygulamasıdır.”⁶⁵ Bu bakımdan tecavüz, toplumsal bir fenomendir ve dayandığı temeli hegemonik erkeklik oluşturmaktadır.

Kadın, tecavüz ile iradesi dışında cinsel bir nesne yerine konmakta, cinselliği kullanılmakta ve cinselliğinin öz konumlandırılması tahrip edilmektedir. Kadının, erkeğin cinsel tatmininin hizmetinde olduğu ve bir birey olarak iradesinin önemsiz bir ayrıntı olduğuna dair fail algısıyla kadın bedeni nesneleştirilmekte ve bu algı, kadın bilincine ima edilmektedir. Fakat bu durum tecavüzcünün her zaman bu sonucu kastettiği anlamına gelmemektedir. Saldırgan bakımdan tecavüz, bir yandan içselleştirdiği cinsellik tanımını ve erkekliği, bir yandan da kadına bakışını yansıtan bir fiil niteliği taşımaktadır. İlki, şiddet ve hakimiyet kurma güdüsüyle birleşen eril bir cinsellik anlayışına; ikincisi ise kadını iradesiz cinsel bir nesne olarak konumlandıran bir algılamaya işaret etmektedir. Bu bakımdan tecavüzün temel dayanağı, hegemonik erkekliğin inşası ile bağlantılıdır.

Hegemonik erkeklik, kadınlarla ve tabi kılınmış erkekliklerle ilişkili olarak inşa edilen bir erkekliktir. Bu tür erkeklik, hem kadınlara ve hem de hegemonik erkeklikle çatışan farklı erkekliklere hükmedebilme yeteneğine dayanarak kurulan bir ego ile, gücün ve kendine güvenin bu ego ile bağlanmasında ifadesini bulan bir erkeklik biçimine işaret etmektedir. Bu erkekliğin inşası, ötekinin kullanımı ve baskılanmasına dayanan öteki yönelimli kimlik oluşumunda vücut bulmaktadır. Bu oluşum, kendini tamamlanmış hissetmek, psikik güvenliğin sağlanması için baskı altında tutulanı kullanma eğilimindedir. Bu yönelim, benlik ile ona karşı egemenlik altına alınmış Öteki’nin ayrılığında oluşan Newtoncu bilimsel dünya görüşünde temellenmektedir.⁶⁶

Hegemonik erkekliğin örgütlendiği temel niteliklerin bir bileşimi olarak “machismo”, erkek topluluğunda statü ve saygınlık kazanmanın bir koşulu olmaktadır.⁶⁷ Bu durumda, hegemonik erkekliğin bir bileşeni olarak saldırganlık ve kurgulanan cinselliğin toplumsal olarak oluşturulan tanımına uygun olarak tecavüz, özellikle alt sınıf kültüründeki erkek çevrelerinde statü kazandıran bir davranış olarak ortaya çıkabilmektedir. Fakat özellikle üst sınıf erkekleri arasında bu durum, gittikçe talileşen ve üstü örtülü biçimlerle gerçekleşen şiddet kullanımı ile farklı özelliklere sahiptir.

Bu durum tek bir erkeklik kurulumuna değil, fakat hem ekonomik ve siyasal kaynaklı iktidar ilişkilerinden kaynaklanan değişkenlerle farklılaşan ve birbiriyle yarışan hegemonik erkekliklere işaret ederken; hem de erkeklikler arasında süregelen hegemonik erkeklik, kolektif projede suça ortak olan tutucu erkeklikler, tabi kılınmış erkeklikler⁶⁸ arasında kurulan hiyerarşiye işaret etmektedir.

Fakat erkeklikler ve kadınlıklar farklı biçimlerde inşa edilebilir ve farklı biçimler yaygınlaşabilir. Karakter yapıları olarak kadınlık ve erkeklik değişken niteliklidir.⁶⁹ Tarihsel olarak hegemonik erkekliğin birtakım unsurları değişiklik gösterebileceği gibi, aynı tarihsel dönemde, aynı coğrafi alanda farklı cinsel karakter özelliklerinin görülmesi de mümkündür. Sancar'a göre "erkeklik, sınırları ve kaybedilme koşulları her zaman belirsiz, değişken, geçişli ve gündemde olan bir iktidar stratejisi olarak kabul edilmelidir".⁷⁰ Bu bağlamda tecavüzün yüzyıllardır dayandığı toplumsallığın düzenliliği, üretici bir çekirdeğin varlığına dayanan sistem niteliğinde bir birlikten ziyade her zaman noksan ve inşa halinde olan tarihsel bir kompozisyonun birliği olarak ele alınmalıdır.⁷¹ Böylece, tecavüze ilişkin kişisel ve toplumsal ilişkiler ağı ile yaygın algılamalar, tek bir yönde gelişen bir süreç altında değil, belli ölçüde toplumsaldan kaynaklanan kişisel durumlar ve toplumsal-politik ilişkilerden de etkilenen ve bu kapsamda düzenlenen bir olgu olarak kavranmalıdır. Bu durumda, toplumsal cinsiyet ilişkileri, diğer iktidar alanları ile kimi noktalarda örtüşebileceği gibi kimi zaman da çatışabilecek ve tecavüze ilişkin süreç de bu örtüşme ve çatışmalardan kaynaklanan düzenlemelerle dönüşerek ilerleyecektir.

Tecavüz, hegemonik erkekliğin bir tamamlayıcı olarak, kurgulanan kadınlığın inşasında da rol almaktadır. Tecavüz edilebilir olma durumu biyolojik bir getiri değil, fakat toplumsal bir durumdur ve kadınlığı tanımlayan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.⁷² Deniz Baykal'ın "sosyal demokrasi feminendir" sözüne MHP'li yazar Ergun Kaftancı'nın verdiği karşılık bu durumun çarpıcı bir ifadesini oluşturmaktadır: "CHP'nin bu özelliği, sürekli ırzına geçilmesinden anlaşılıyor mu?"⁷³

Kadınlığın hegemonik erkekliğin bir tamamlayıcısı olarak inşası, bir yandan farklı kadınlıkların bilincini çarpıtırken, diğer yandan bu kadınlıkları baskı altına alarak marjinalleştirilmektedir. Alternatiflerin görünmez kılınması ile baskılanması olarak belli bir kadınlığın dayatımı, eril algılama ve anlayışların kadınlarca içselleştirilmeleri ile sonuçlanmaktadır.

Tecavüzün mevcut toplumsal cinsiyet ilişkileri kapsamında anlamlandırılması, tecavüz mitleri aracılığıyla toplum dokusuna işlenmektedir. Mağdurlara ilişkin mitler, kadınların kendi tecavüzlerini önleme konusunda yükümlü oldukları anlayışına dayanmaktadır.⁷⁴ Bu anlayış, temelini tecavüzün toplumsal bir mesele olmayıp tecavüzcünün bireysel kötülüğünde ve psikopat, normal dışı bir erkekle karşılaşmanın rastlantısallığında bulmaktadır. Böylece mağdur kadın, bu tür bir erkekle yüz yüze gelmemek için gerekeni yapmadığı için- ki yapılması gerekenler kadının toplumsal cinsiyetine uygun bir yaşam sürmesi ve tavır geliştirmesinden ibarettir-tecavüzünden de kendisi sorumlu olmaktadır.

Mağdurlara ilişkin mitler, kadınların yaşam biçimlerinin tecavüzü kabulü veya davranışlarının tecavüzü tahrikine yönelikken; failere ilişkin mitler ise, tecavüzcülerin doğuştan gelen dürtülerin veya hastalıkların kurbanı olarak mağduriyetlerinin tasvirine dayanmaktadır. Tecavüz sorumluluğu hakkında, kadının tahriki ve arzusu ile tecavüzcünün doğasına teslimiyeti ile masumiyetini zemin alan tecavüz mitleri, kadınların tecavüz korkusunun, yaygın toplumsal cinsiyet normlarına uygun biçimde örgütlenmesine yöneliktir. Böylece tecavüz korkusu, kadının özel alana kapanması yönünde işlev kazanmaktadır. Örneğin, sokakta yaşanan tecavüz olayları, en yaygın biçim olmamasına rağmen kadınlar, "kadının yerinin evi olduğu" anlayışına uygun olarak tecavüz sokağa ilişkin bir suç olarak konumlandırılmakta, kadınlar tecavüzden korunmak için eve kapanmaya yönlendirilmektedir. Fakat aynı tür bir erkeklik anlayışının sonucu olarak tecavüz, evlerinde de kadınların peşini bırakmayacaktır. Yaşanmış olaylardan çıkan sonuçlar, bu tutumu doğrulamamasına rağmen kadının korkusu, toplumsal cinsiyetine uygun olarak davranmasına yol açmış olmaktadır. Tecavüz, kadının bulunduğu mekâna değil, fakat eril hakimiyet duygusuna ve saldırganlığa dayanan bir erkeklik fikrinin içselleştirilmesinden kaynaklandığından, kadınların toplumsal cinsiyetlerine uygun tutumlar geliştirmeleri, kadınları ancak rastlantısal durumlarda tecavüzden koruyabileceklerdir.

Kadınlar, toplumsal olarak, bu korkuyu yaygın toplumsal cinsiyet normlarına göre anlamlandırmaya ve davranışlarını bu çerçevede düzenlemeye toplumsal olarak yöneltilmektedirler. Bu durum, mevcut toplumsal cinsiyet yapısının yeniden inşası ve sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Siyasal ve toplumsal kurumların ve bir bütün olarak eril iktidarın uygulamaları, tecavüz korkusunun verili toplumsal cinsiyet anlamlarının referansı ile yapılandırılmasını baskılamaktadır. Bu durum, tecavüzün belli kadın davranışlarından ve yaşam biçimlerinden kaynaklandığına ilişkin algılamının, toplumsal olarak yayılması ve yeniden üretilmesi ile gerçekleşmektedir. Böylece kadın, tecavüz korkusu ile toplumsal cinsiyet normları ile ilişkilenmekte ve kendini korumak için kendisini uygun niteliklerle donatmaya yönelmektedir.

Toplumsal cinsiyet normları, böylece tecavüz korkusu ile kadın yaşamının eril iktidara uyumlu olarak konumlandırılmasının zeminini oluşturmaktadır. Tecavüzün politik ve kültürel zemini ile gönderme yaptığı bu normlar, tecavüz korkusu ile içselleştirilirken; erkekliğin bir tamamlayıcısı olarak inşa edilen kadınlık, kadın

tarafından da bizzat üretilmekte ve bu çerçevede kadına biçilen tali konuma uygun olarak kadın yaşamının kontrolü içsel bir mekanizmaya dayanarak yürütülmektedir.

Böylece tecavüz erkeklik ve kadınlık bağlamında değerlendirildiğinde, tecavüze ilişkin iktidar uygulamalarının incelenmesinde bağlantı noktasını, hegemonik erkeklik ve tabi kılınan kadınlık normlarına mesafe oluşturacaktır. Bu kapsamda kurumsal uygulamalar, salt erkeğin korunması kapsamında bir “erkek dayanışması” olarak değil, fakat hegemonik erkekliğin kurumsal olarak içselleştirilmesi ve uygulamaların bu zeminde anlamlandırılması çerçevesinde değerlendirilecektir. Böylece örneğin bir tecavüzcünün toplumsal ve hukuki alanda korunması erkeğin yoksulluk gibi birtakım başka sorunlarına ilişkin bir ilgiyi dışlayacakken, korumanın içeriğini esasen hegemonik erkeklik oluşturacaktır. Öte yandan bu tür bir analiz kadınların da maddi veya ideolojik alanda bu koruma sürecine katılmalarını da içerebilecektir.

Böylece bu çerçevedeki tecavüz analizi, kadın ve erkeklerin ayrı ve kendi içlerinde aynı çıkarlara sahip olduklarına dayanan kategorik düşünceyi reddetmektedir. Bu tahlil, bir yandan kadınların, tecavüz mağdurlarının toplumsal alanda failleştirilmesi veya toplumsal cinsiyet normlarının savunulması ya da içselleştirilmesi ile iktidar uygulamaları sürecine aktif olarak katılmaları gibi etkinliklerle eril çıkarlara eklenme olasılıklarını hesaba katarken; diğer yandan da şiddetle farklı düzeylerde ilişkilenen, yarışan hegemonik erkekliklerin ve tecavüze karşı duran farklı erkekliklerin mevcudiyetine olanak tanımaktadır.

- ¹ Anne Edwards, "Male Violence in Feminist Theory: an Analysis of the Changing Conceptions of Sex/Gender Violence and Male Dominance" *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London: Macmillan Press, 1987) 14.
- ² Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 14,16.
- ³ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 26.
- ⁴ Catharine A. Mackinnon, "Sex and Violence: A Perspective" *Rape and Society* ed. Patricia Searles and Ronald J. Berker (San Francisco: Westview Press, 1995), 28-29.
- ⁵ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 26; Mackinnon, "Sex and Violence," 28-29.
- ⁶ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 16-17; Kate Millett, *Cinsel Politika*, Seçkin Selvi (çev), (İstanbul: Payel Yayınevi, 1987), 47.
- ⁷ Juliet Mitchell, *Kadınlar: En Uzun Devrim*, (İstanbul: Agora Kitaplığı, 2006), 37-69. R. W. Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, Cem Soydemir (çev), (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998), 137; Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 17.
- ⁸ Josephine Donovan, *Feminist teori*; Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Saylan (çev), (İstanbul: İletişim Yayınları, 2007), 275-276; Millett, *Cinsel Politika*, 48-49.
- ⁹ Millett, *Cinsel Politika*, 59-60, 77.
- ¹⁰ Millett, *Cinsel Politika*, 77.
- ¹¹ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 17-18.
- ¹² Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 18-19.
- ¹³ Donovan, *Feminist teori*, 277; Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 19.
- ¹⁴ Donovan, *Feminist teori*, 277.
- ¹⁵ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 21.
- ¹⁶ Ayça Kurtoglu, "Erkek Egemenliği, Kültürel Şiddet ve Hukuk" *Toplum ve Bilim* no.114 (2009) 78.
- ¹⁷ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 330-331, 507.
- ¹⁸ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 398; Donovan, *Feminist teori*, 277-278.
- ¹⁹ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 230-231.
- ²⁰ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 15,239-242.
- ²¹ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 328.
- ²² Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 267-268.
- ²³ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 328.
- ²⁴ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 511-514.
- ²⁵ Lynne Segal, *Gelecek Kadın mı?*, Suğra Öncü (çev), (İstanbul: Afa Yayıncılık, 1990) 141-142; Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 21-22.
- ²⁶ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 523 aynı kapsamda olmak üzere 510.
- ²⁷ Kategorik toplumsal cinsiyet teorisi hakkında geniş bilgi için bkz. Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 86.
- ²⁸ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 16.
- ²⁹ Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 86,90.
- ³⁰ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 267.
- ³¹ Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 91.
- ³² Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 91.

- ³³ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 22-23.
- ³⁴ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 24.
- ³⁵ Liz Kelly, "The Continuum of Sexual Violence" *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London: Macmillan Press, 1987), 48,50.
- ³⁶ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 53.
- ³⁷ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 53.
- ³⁸ Jill Radford, "Policing Male Violence- Policing Women " *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London:Macmillan Press, 1987) 35-36.
- ³⁹ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 51.
- ⁴⁰ Mackinnon, "Sex and Violence," 30.
- ⁴¹ Mackinnon, "Sex and Violence," 30.
- ⁴² Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 50.
- ⁴³ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 227,228.
- ⁴⁴ Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 411-412: Donovan, *Feminist teori*, 177, 192.
- ⁴⁵ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 54-55.
- ⁴⁶ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 55-56.
- ⁴⁷ Alberto Godenzi, *Cinsel Şiddet*; Sultan Kurucan Coşar, Yakup Coşar(çev), (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1992) 58-59.
- ⁴⁸ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 55-56.
- ⁴⁹ Godenzi, *Cinsel Şiddet*, 87.
- ⁵⁰ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 55.
- ⁵¹ Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 59.
- ⁵² Kelly, "The Continuum of Sexual Violence," 48, 58.
- ⁵³ Catharine A. MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*; Türkan Yöney, Sabir Yücesoy (çev), (İstanbul: Metis Yayınları, 2003) 175; Mackinnon, "Sex and Violence," 28-29.
- ⁵⁴ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 160-161,167.
- ⁵⁵ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 169-170; Mackinnon, "Sex and Violence," 34.
- ⁵⁶ Godenzi, *Cinsel Şiddet*, 99.
- ⁵⁷ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 23-24.
- ⁵⁸ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 160.
- ⁵⁹ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 152-154; Judith Butler, "Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri" *Cogito* no.58 (Bahar 2009) 87.
- ⁶⁰ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 150, 169.
- ⁶¹ Edwards, "Male Violence in Feminist Theory," 24-25.
- ⁶² Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 90.
- ⁶³ MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 166,167.
- ⁶⁴ Serpil Sancar, *Erkeklik: İmkânsız İktidar*, (İstanbul: Metis Yayınları, 2009), 40.
- ⁶⁵ Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 150.

⁶⁶Donovan, *Feminist teori*, 273, 287-288, 338; daha geniş bilgi için 18-19.

⁶⁷Brownmiller, *Cinsel Zorbalık*, 231,247.

⁶⁸Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 154.

⁶⁹Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*; 97, 119.

⁷⁰Sancar, *Erkeklik*, 20.

⁷¹Connell, *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, 162.

⁷²MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, 206.

⁷³Sibel Özbudun, "Bir Egemenlik Alanı Olarak Kadın Bedeni", *Küreselleşme, Kadın ve 'Yeni'-Ataerki*; Sibel Özbudun, Cahide Sarı, Temel Demirer(eds); (Ankara: Ütopya Yayınevi, 2007), 126.

⁷⁴Gordon ve Riger; *The Female Fear*, 125.

KAYNAKÇA

Brownmiller, Susan. *Cinsel Zorbalık*, Suğra Öncü(çev), (İstanbul: Cep Kitapları, 1984).

Butler, Judith. "Toplumsal Cinsiyet Düzenlemeleri" *Cogito*, no.58, (Bahar 2009), 73-91.

Connell, R. W. *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, Cem Soydemir(çev), (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998).

Donovan, Josephine. *Feminist teori*, Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Saylan(çev); 4.Baskı, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2007).

Edwards, Anne. "Male Violence in Feminist Theory: an Analysis of the Changing Conceptions of Sex/Gender Violence and Male Dominance" *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London: Macmillan Press, 1987) 13-29.

Godenzi, Alberto. *Cinsel Şiddet*, Sultan Kurucan Coşar, Yakup Coşar(çev); (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1992).

Gordon, Margaret T. and Stephanie Riger. *The Female Fear* (NewYork: University of Illinois Press, 1991).

Kelly, Liz. "The Continuum of Sexual Violence" *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London: Macmillan Press, 1987) 46-60.

Kurtoğlu, Ayça. "Erkek Egemenliği, Kültürel Şiddet ve Hukuk" *Toplum ve Bilim* no.114 (2009)74-97.

MacKinnon, Catharine A. *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, Türkan Yöney, Sabir Yücesoy(çev) (İstanbul: Metis Yayınları, 2003).

Mackinnon, Catharine A. "Sex and Violence: A Perspective" *Rape and Society* ed. Patricia Searles and Ronald J. Berker (San Francisco: Westview Press, 1995) 28-34.

Millett, Kate. *Cinsel Politika*, Seçkin Selvi(çev), 2.Baskı, (İstanbul: Payel Yayınevi, 1987).

Mitchell, Juliet. *Kadınlar: En Uzun Devrim* (İstanbul: Agora Kitaplığı, 2006).

Özbudun, Sibel. "Bir Egemenlik Alanı Olarak Kadın Bedeni" *Küreselleşme, Kadın ve 'Yeni'-Ataerki* ed. Sibel Özbudun, Cahide Sarı, Temel Demirer (Ankara: Ütopya Yayınevi, 2007) 126-136.

Radford, Jill. "Policing Male Violence- Policing Women " *Women, Violence and Social Control* ed. Jalna Hanmer and Mary Maynard (London:Macmillan Press, 1987) 30-45.

Sancar, Serpil. *Erkeklik: İmkânsız İktidar*, (İstanbul: Metis Yayınları, 2009).

Segal, Lynne. *Gelecek Kadın mı?*, Suğra Öncü(çev), (İstanbul: Afa Yayıncılık, 1990).